

FYSISK MILJÖ, SITUATIONER OCH SUICIDPREVENTION

Charlotta Thodelius, FD, Akademin för polisiärt arbete, Högskolan i Borås

UPPLÄGG

- Situationer och platsbegreppet

UPPLÄGG

- Situationer och platsbegreppet
- Staden: trygghetsskapande arbete och frågan om suicidprevention

UPPLÄGG

- Situationer och platsbegreppet
- Staden: trygghetsskapande arbete och frågan om suicidprevention
- Estetik och prevention är ingen motsatts utan kompletterar varandra, genom att jobba med platser kan vi vända negativa situationer till positiva och estetiskt tilltalande situationer

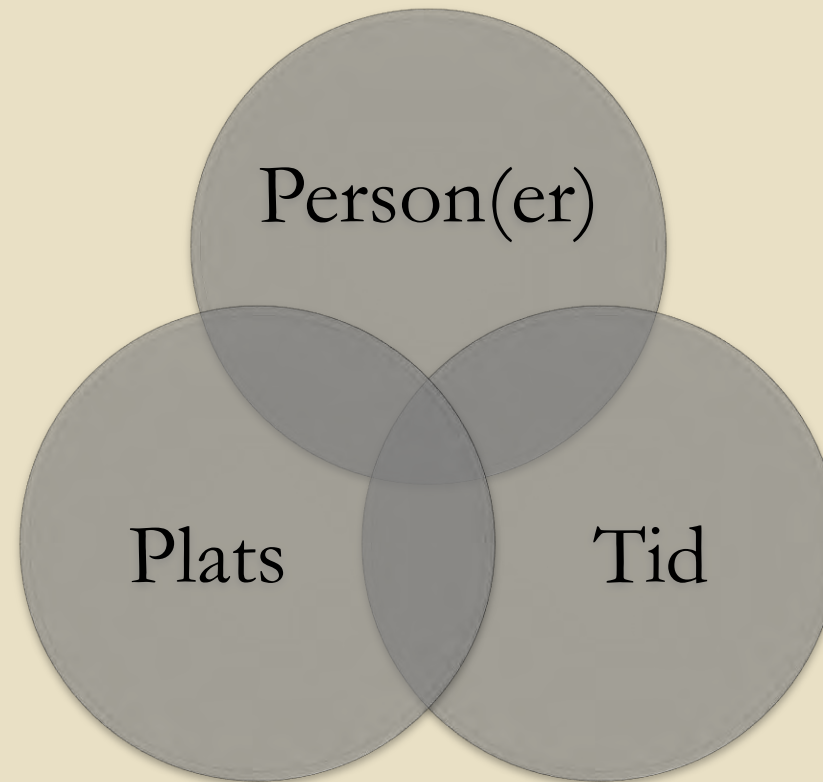
SITUATIONER

- Vad är en situation?

SITUATIONER

- Vad är en situation?
- Situationen består av person, plats och tid

SITUATIONER

SITUATIONER

- Vad är en situation?
- Situationen består av person, plats och tid
- Varje situation består av en valsituation

SITUATIONER

- Vad är en situation?
- Situationen består av person, plats och tid
- Varje situation består av en valsituation
- Agerar ofta i situationer utifrån tidigare erfarenhet av liknande situationer

SITUATIONER

- Vad är en situation?
- Situationen består av person, plats och tid
- Varje situation består av en valsituation
- Agerar ofta i situationer utifrån tidigare erfarenhet av liknande situationer
- Den byggda miljön och utformningen kan stödja eller hindra vissa aktiviteter, vilket påverkar våra val i situationen

PLATS

- Platsen är konstruerad eller inramad av den byggda miljön

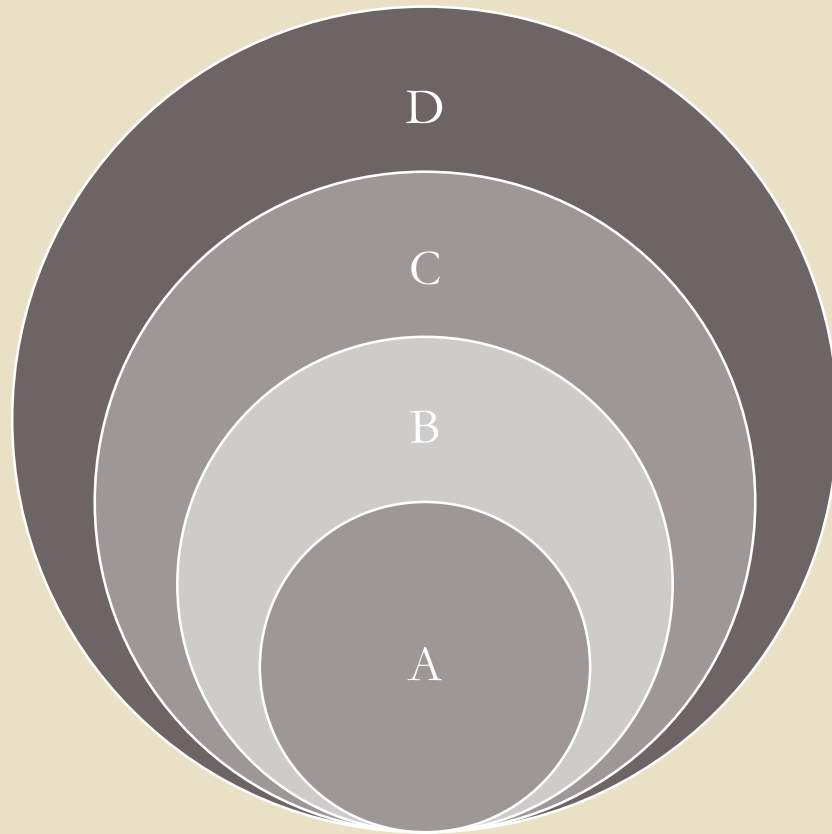
PLATS

- Platsen är konstruerad eller inramad av den byggda miljön
- Platsen fylls med mening, symboler och funktion både objektivt och subjektivt

PLATS

- Platsen är konstruerad eller inramad av den byggda miljön
- Platsen fylls med mening, symboler och funktion både objektivt och subjektivt
- Platser samspelar med andra platser (spatial interaktion)

PLATS

PLATS

- Platsen är konstruerad eller inramad av den byggda miljön
- Platsen fylls med mening, symboler och funktion både objektivt och subjektivt
- Platser samspelar med andra platser (spatial interaktion)
- Platsanalyser viktiga – vi måste förstå varför oönskade händelser sker i högre grad på vissa platser och inte är jämt fördelade

PLATS

- Platsen är konstruerad eller inramad av den byggda miljön
- Platsen fylls med mening, symboler och funktion både objektivt och subjektivt
- Platser samspelar med andra platser (spatial interaktion)
- Platsanalyser viktiga – vi måste förstå varför oönskade sker i högre grad på vissa platser och inte är jämt fördelade
- Hur påverkar platsens utformning och innehåll oönskade händelser? Hur hänger den samman med andra platser? (Definiera platsspecifika element)

STADEN OCH DET TRYGGHETSSKAPANDE ARBETET

- Otryggheten är geografiskt fördelad, varierar utifrån vem du är (kvinna, man, ung, gammal etc. = olika platser upplevs som otrygga)

STADEN OCH DET TRYGGHETSSKAPANDE ARBETET

- Otryggheten är geografiskt fördelad, varierar utifrån vem du är
- Resurser och brist på resurser: inte bara ekonomiska utan även sociala, fysiska och situationella påverkar vår upplevelse

STADEN OCH DET TRYGGHETSSKAPANDE ARBETET

- Otryggheten är geografiskt fördelad, varierar utifrån vem du är
- Resurser och brist på resurser: inte bara ekonomiska utan även sociala, fysiska och situationella påverkar vår upplevelse
- Trygghetsparadoxen – grupper med högst risk för utsatthet känner oftast lägst otrygghet.

STADEN OCH DET TRYGGHETSSKAPANDE ARBETET

- Otryggheten är geografiskt fördelad, varierar utifrån vem du är
- Resurser och brist på resurser: inte bara ekonomiska utan även sociala, fysiska och situationella påverkar vår upplevelse
- Trygghetsparadoxen – grupper med högst risk för utsatthet känner oftast lägst otrygghet.
- Otrygghet begränsar vardagslivet och skapar ohälsa (oro, undvikande samt minskad fysisk aktivitet)

STADEN OCH DET TRYGGHETSSKAPANDE ARBETET

- Otryggheten är geografiskt fördelad, varierar utifrån vem du är
- Resurser och brist på resurser: inte bara ekonomiska utan även sociala, fysiska och situationella påverkar vår upplevelse
- Trygghetsparadoxen – grupper med högst risk för utsatthet känner oftast lägst otrygghet.
- Otrygghet begränsar vardagslivet och skapar ohälsa (oro, undvikande samt minskad fysisk aktivitet)
- Otrygghet och avsaknaden av personer, vi behöver (en mångfald av) personer runt oss för att känna oss trygga

STADEN OCH DET TRYGGHETSSKAPANDE ARBETET

- Resurser och brist på resurser: inte bara ekonomiska utan även sociala, fysiska och situationella påverkar vår upplevelse
- Trygghetsparadoxen – grupper med högst risk för utsatthet känner oftast lägst otrygghet.
- Otrygghet begränsar vardagslivet och skapar ohälsa (oro, undvikande samt minskad fysisk aktivitet)
- Otrygghet och avsaknaden av personer, vi behöver (en mångfald av) personer runt oss för att känna oss trygga
- Vilka platser och aktiviteter skapas i staden (och på vilka tider)?

STADEN OCH DET TRYGGHETSSKAPANDE ARBETET

- Resurser och brist på resurser: inte bara ekonomiska utan även sociala, fysiska och situationella påverkar vår upplevelse
- Trygghetsparadoxen – grupper med högst risk för utsatthet känner oftast lägst otrygghet.
- Otrygghet begränsar vardagslivet och skapar ohälsa (oro, undvikande samt minskad fysisk aktivitet)
- Otrygghet och avsaknaden av personer, vi behöver (en mångfald av) personer runt oss för att känna oss trygga
- Vilka platser och aktiviteter skapas i staden (och på vilka tider)?
- Hur skapar vi ett (önskat) flöde och en mångfald i staden? Och för vem?

STADEN OCH DET TRYGGHETSSKAPANDE ARBETET

- Resurser och brist på resurser: inte bara ekonomiska utan även sociala, fysiska och situationella påverkar vår upplevelse
- Otrygghet begränsar vardagslivet och skapar ohälsa (oro, undvikande samt minskad fysisk aktivitet)
- Otrygghet och avsaknaden av personer, vi behöver (en mångfald av) personer runt oss för att känna oss trygga
- Vilka platser och aktiviteter skapas i staden (och på vilka tider)? Och för vem?
- Hur skapar vi ett (önskat) flöde och en mångfald i staden?
- Positiva distraktioner, något som lockar, inspirerar till möten och samtal

SUICIDPREVENTION

SUICIDPREVENTION

- Suicid- och suicidnära situationer består av både interna och externa element

SUICIDPREVENTION

- Suicid- och suicidnära situationer består av både interna och externa element
- Interna element, såsom förluster av olika slag, krisreaktioner, depressiva symtom, varierar och skiljer sig åt mellan olika personer

SUICIDPREVENTION

- Suicid- och suicidnära situationer består av både interna och externa element
- Interna element, såsom förluster av olika slag, krisreaktioner, depressiva symtom, varierar och skiljer sig åt mellan olika personer
- Externa element, i termer av platser och produkter (viss överlappning)

SUICIDPREVENTION

- Externa element, i termer av platser och produkter, brukar samvariera i hög grad
- Att arbeta med platser handlar om att förändra villkoren i situationen: för oavsett personers motiv eller inre drivkrafter behöver de en plats att suicidera på

SUICIDPREVENTION

- Att arbeta med platser handlar om att förändra villkoren i situationen: för oavsett personers motiv eller inre drivkrafter behöver de en plats att suicidera på
- Ändra perspektiv: från varför till var, när och hur

SUICIDPREVENTION

- Inget nytt att tänka situationell prevention i suicid: mer forskning kring metoder jämfört med plats

SUICIDPREVENTION

- Inget nytt att tänka situationell prevention i suicid: mer forskning kring metoder jämfört med plats
- Missförstånd kring överflyttningseffekter

SUICIDPREVENTION

- Missförstånd kring överflyttningseffekter
- Byte från skjutvapen, hängning eller förgiftning till annan metod – ingen överförflyttningseffekt
- Byte från förgiftning/intoxikation med mediciner till annan metod – ingen överförflyttningseffekt
- **Hopp från broar och effekten av stängsel:** Tillgång av broar i ett område bidrar till ett lokalt suicidmönster, enbart en tredjedel reser/förflyttar sig från närområdet för att begå suicid. Stängsel har en direkt effekt på minskningen av suicid på platsen
- **Stationsområden/järnväg:** samma mönster som för broar, främst vid suicid som begås nära plattform

SUICIDPREVENTION

- Inget nytt att tänka situationell prevention i suicid: mer forskning kring metoder jämfört med plats
- Missförstånd kring överflyttningseffekter
- Betydelsen av suicidala skript

SUICIDPREVENTION

- Inget nytt att tänka situationell prevention i suicid: mer forskning kring metoder jämfört med plats
- Missförstånd kring överflyttningseffekter
- Betydelsen av suicidala skript
- Ökning av suicid kan främst förklaras med ökad tillgång till metoder/platser

SUICIDPREVENTION

- Inget nytt att tänka situationell prevention i suicid: mer forskning kring metoder jämfört med plats
- Missförstånd kring överflyttningseffekter
- Betydelsen av suicidala skript
- Ökning av suicid kan främst förklaras med ökad tillgång till metoder/platser
- Men hur används platser? - Suicid som paraplybegrepp, olika suicidala situationer hör samman med bestämda platsvillkor

SUICIDPREVENTION

Typ av suicid	Desperata suicid	Parasuicid	Traditionella suicid	Instrumentella suicid
Inkludering	Låg grad av planering, önskan om att avlida	Låg grad av planering, ingen önskan om att avlida	Hög grad av planering, önskan av om att avlida	Hög grad av planering, låg önskan om att avlida
Platsvillkor	Möjlighet som dyker upp	Tillgänglighet (metod och modus)	Effektiva	Strategiska

SUICIDPREVENTION

Kartläggning i samverkan:

- Tider på dygnet? På veckan? På året? (Mönster)
- Vem? (Kön, ålder etc.)

Platsanalyser:

- Var på platsen (mikroplats)
- Vad möjliggör på platsen?
- Vilka riskmiljöer finns i närheten?

SUICIDPREVENTION

Orsaksanalys:

- Reducera och kondensera orsaker

Åtgärdsarbete:

- Riktas mot orsaken
- Vad på platsen kan förändras?
- Vad i närheten av platsen kan förändras?
- Vad i närområdet kan förändras? (Flöden, aktivitetsstöd, verksamheter etc.)
- Lägga till eller ta bort? Hur påverkar platsens funktion?

SUICIDPREVENTION

- Hur och varför attraherar platsen suicid, på vilket sätt och varför genererar platsen suicid (M.O), vilka verksamheter, flöden och aktiviteter finns på platsen, hur påverkas platsen av närliggande platser (spatiala interaktioner)?

SUICIDPREVENTION

- Åtgärdsförslag: belysning (öka synligheten), försvåra tillträde till spårområdet (väntkurer/staket), nödtelefon, öka flöden på platsen, attrahera till besök (verksamheter, aktiviteter, upplåta pendelparkeringsplatser för boende)

SUICIDPREVENTION

- MEN! Suicidprevention i relation till den byggda miljön kan ibland skapa en situation där platsen blir mer öde och åtgärden blir då kontraproduktiv

SUICIDPREVENTION

- MEN! Suicidprevention i relation till den byggda miljön kan ibland skapa en situation där platsen blir mer öde och åtgärden blir då kontraproduktiv
- Skydd måste kombineras med estetisk utformning för att inte ”skrämman” bort personer från platsen

SUICIDPREVENTION

- MEN! Suicidprevention i relation till den byggda miljön kan ibland skapa en situation där platsen blir mer öde och åtgärden blir då kontraproduktiv
- Skydd måste kombineras med estetisk utformning för att inte ”skrämma” bort personer från platsen
- Arbeta med nya eller oväntade material, utsmyckning och ljusinsläpp

SUICIDPREVENTION

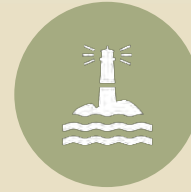
- MEN! Suicidprevention i relation till den byggda miljön kan ibland skapa en situation där platsen blir mer öde och åtgärden blir då kontraproduktiv
- Skydd måste kombineras med estetisk utformning för att inte ”skrämman” bort personer från platsen
- Arbeta med nya eller oväntade material, utsmyckning och ljusinsläpp
- Försöka hitta en win-win – kan arbetet integreras i det trygghetskapande- eller hälsofrämjande arbetet?

SUICIDPREVENTION

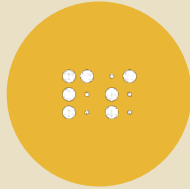
- MEN! Suicidprevention i relation till den byggda miljön kan ibland skapa en situation där platsen blir mer öde och åtgärden blir då kontraproduktiv
- Skydd måste kombineras med estetisk utformning för att inte ”skrämma” bort personer från platsen
- Arbeta med nya eller oväntade material, utsmyckning och ljusinsläpp
- Försöka hitta en win-win – kan arbetet integreras i det trygghetskapande- eller hälsofrämjande arbetet?
- Platser kan ha andra ”problem” där en åtgärd kan ge en större sammanslagen effekt

Platsen och situationen är viktig för att förstå oönskade händelser och ohälsa

Platsanalyser viktiga – vi måste förstå hur och varför oönskade händelser sker på vissa platser (när, var och hur)

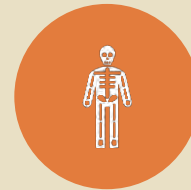
Platsen är lättare att förändra jämfört med personer

Förebyggande arbete är ett pussel, att arbete i samverkan

Estetik centralt, skapar positiva distraktioner, stolthet, känsla av gemenskap, stimulerar till intressanta samtal och relationer

Estetik och prevention är inte varandras motsatser, utan kompletterar varandra